

Sprawa C-559/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem****Data wpływu:**

26 października 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landgericht Saarbrücken (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

6 października 2020 r.

Strona powodowa i wnosząca apelację:

Koch Media GmbH

Strona pozwana i druga strona postępowania apelacyjnego:

FU

Przedmiot postępowania głównego

Zwrot kosztów adwokackich za wezwanie w związku z udostępnianiem plików; górny limit kwoty podlegającej zwrotowi

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii na podstawie art. 267 TFUE w kwestii zgodności górnego limitu podlegającej zwrotowi kwoty kosztów wezwania z następującymi przepisami prawa Unii:

Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, Dz.U. 2004, L 157, s. 45) (zwana dalej „dyrektywą 2004/48” lub „dyrektywą w sprawie egzekwowania”)

Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych

w społeczeństwie informacyjnym, Dz.U. 2001, L 167, s. 10) (zwana dalej „dyrektywą 2001/29” lub „dyrektywą w sprawie praw autorskich”)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.U. L 111, s. 16) (zwana dalej „dyrektywą 2009/24” lub „dyrektywą w sprawie programów komputerowych”)

Pytania prejudycjalne

1. a) Czy art. 14 dyrektywy w sprawie egzekwowania należy interpretować w ten sposób, że w myśl tego przepisu „koszty sądowe” lub „inne wydatki” obejmują niezbędne koszty adwokackie, które właściciel praw własności intelektualnej w rozumieniu art. 2 dyrektywy w sprawie egzekwowania poniósł na skutek dochodzenia swoich praw na drodze pozasądowej poprzez wezwanie do zaniechania naruszeń?

b) W wypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze lit. a): czy art. 13 dyrektywy w sprawie egzekwowania należy interpretować w ten sposób, że w myśl tego przepisu odszkodowania obejmują koszty adwokackie, o których mowa w pytaniu pierwszym lit. a)?

2. a) Czy prawo Unii, w szczególności

- artykuły 3, 13 i 14 dyrektywy w sprawie egzekwowania,
- artykuł 8 dyrektywy w sprawie harmonizacji praw autorskich oraz
- artykuł 7 dyrektywy w sprawie programów komputerowych

należy interpretować w ten sposób, że właściciel praw własności intelektualnej w rozumieniu art. 2 dyrektywy w sprawie egzekwowania ma zasadniczo roszczenie o zwrot pełnych kosztów adwokackich, o których mowa w pytaniu pierwszym lit. a), a w każdym razie o zwrot ich odpowiedniej i istotnej części, nawet jeśli

- naruszenie, w związku z którym dochodzi swoich praw, zostało popełnione przez osobę fizyczną poza zakresem jej działalności gospodarczej czy zawodowej, oraz
- przepisy krajowe przewidują w takiej sprawie, że koszty adwokackie podlegające co do zasady zwrotowi określa się w oparciu o obniżoną kwotę wartości przedmiotu sporu?

b) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie lit. a): czy prawo Unii, o którym mowa w pytaniu drugim lit. a) należy interpretować w ten sposób, że wyjątek od zasady określonej w pytaniu drugim lit. a), zgodnie z którą koszty adwokackie, o których mowa w pytaniu pierwszym lit. a), powinny zostać

zwrócone właścicielowi praw w całości, a w każdym razie w odpowiedniej i istotnej części

może znaleźć zastosowanie

przy uwzględnieniu innych czynników (takich jak aktualność utworu, czas trwania publicznego udostępnienia i naruszenie popełnione przez osobę fizyczną poza zakresem jej interesów gospodarczych czy zawodowych),

nawet jeśli naruszenie praw własności intelektualnej w rozumieniu art. 2 dyrektywy w sprawie egzekwowania polega na udostępnianiu plików, to znaczy na publicznym udostępnianiu utworu poprzez oferowanie możliwości jego bezpłatnego pobrania wszystkim osobom aktywnym na swobodnie dostępnej platformie wymiany, na której nie ma zarządzania prawami cyfrowymi?

Powołane przepisy prawa Unii

Artykuły 2, 3, 10, 13, 14, a także motywy 14, 17 i 26 dyrektywy 2004/48

Artykuł 8 dyrektywy 2001/29

Artykuły 1 i 7 dyrektywy 2009/24

Powołane przepisy krajowe

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Urheberrechtsgesetz – ustawa o prawie autorskim) (zwana dalej „UrhG”)

Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz – ustawa o wynagrodzeniu adwokatów) (zwana dalej „RVG”)

Zivilprozessordnung (kodeks postępowania cywilnego) (zwany dalej „ZPO”)

Stan faktyczny i przebieg postępowania

- 1 Strona powodowa i wnosząca apelację (zwana dalej „powodem”) sprzedaje w ramach swojej działalności gospodarczej gry komputerowe. Strona pozwana i druga strona postępowania apelacyjnego (zwana dalej „pozwany”) jest osobą fizyczną, która nie realizuje żadnych swoich interesów zawodowych czy gospodarczych.
- 2 Powód jest na terytorium Niemiec właścicielem wyłącznego prawa pokrewnego do publicznego udostępnienia profesjonalnie opracowanej gry komputerowej.

- 3 Pozwany oferował tę grę komputerową w co najmniej 13 momentach między dniem 26 listopada 2014 r. a dniem 28 listopada 2014 r. na dostępnej za pośrednictwem Internetu platformie do udostępniania plików i umożliwił jej pobranie innym osobom. To udostępnienie naruszyło prawa powoda.
- 4 W celu dochodzenia swoich praw powód udzielił zlecenia kancelarii prawnej, która w imieniu powoda wystosowała do pozwanego wezwanie do zaniechania naruszeń. W piśmie tym pozwany został wezwany m.in. do zobowiązania się - w drodze oświadczenia złożonego pod rygorem zapłaty kary umownej – do zaniechania dalszego publicznego udostępniania i pobierania gry komputerowej. Ponadto pozwany został wezwany do zapłaty odszkodowania.
- 5 Na skutek udzielenia zlecenia adwokatowi powód poniósł koszty w wysokości 984,60 EUR, które składają się: 1,3 opłaty za prowadzenie sprawy o wartości 20 000 EUR, czyli 964,60 EUR, oraz wydatki adwokata w wysokości 20 EUR.
- 6 W postępowaniu sądowym, które następnie zostało wytoczone i w którym powód dochodzi zapłaty powyższej wartości, kwestionowana jest między innymi wysokość podlegających zwrotowi kosztów adwokackich.
- 7 W pierwszej instancji Amtsgericht Saarbrücken (sąd rejonowy w Saarbrücken) wyrokiem z dnia 12 marca 2019 r. zasądził od pozwanego zapłatę kwoty 124 EUR wraz z odsetkami i oddalił pozew w pozostałej części. Na kwotę 124 EUR składają się: 1,3 opłaty za prowadzenie sprawy o wartości 1000 EUR, czyli 104 EUR, oraz wydatki adwokata w wysokości 20 EUR.
- 8 W uzasadnieniu Amtsgericht Saarbrücken powołał się na § 97a ust. 3 zdanie pierwsze UrhG, zgodnie z którym w niektórych przypadkach, za wyjątkiem niesłusznego działania, wartość przedmiotu sprawy podlegająca zwrotowi jest ograniczona do 1000 EUR.
- 9 Powód, wnosząc środek zaskarżenia do sądu odsyłającego, dalej popiera swoje żądanie o zasądzenie zwrotu kosztów adwokackich w pełnej wysokości.

Uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 10 Wynik sporu zależy od rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości w przedmiocie wykładni traktatów.
- 11 Poniżej przedstawione zostanie tło kwestii prawnych będących przedmiotem niniejszego postępowania. Zgodnie z § 97a w związku z § 97 ust. 1 UrhG poszkodowanemu właścicielowi praw przysługuje w stosunku do sprawcy naruszenia oprócz innych praw, takich jak prawo do odszkodowania, także roszczenie o zaniechanie.
- 12 Co do zasady właściciele praw, tak jak i w tym przypadku, dochodzą w pierwszej kolejności swoich roszczeń o zaniechanie. W tym celu udzielają odpłatnie

zlecenia adwokatowi. Ten formuje wezwanie zgodnie z § 97a ust. 1 UrhG. Wezwanie to zmierza do tego, by sprawca naruszenia złożył oświadczenie o zaniechaniu pod rygorem zapłaty kary umownej. Złożenie takiego oświadczenia eliminuje ryzyko powtórnych naruszeń i zaspokaja roszczenie o zaniechanie. W takim przypadku sądowe dochodzenie takiego roszczenia nie jest już ani konieczne, ani możliwe. Wezwanie to służy zatem uniknięciu konieczności wytaczania procesu.

- 13 Jeżeli właściciel praw wniesie powództwo bez wcześniejszego wezwania do zaniechania naruszeń, może zostać obciążony kosztami postępowania w sytuacji, gdy pozwany niezwłocznie uzna roszczenie zgodnie z § 93 ZPO. Wezwanie pełni zatem również funkcję ochrony interesów powoda.
- 14 Zgodnie z § 97a ust. 3 UrhG podmiot, którego prawa autorskie zostały naruszone, może co do zasady otrzymać zwrot „niezbędnych wydatków” od sprawcy naruszenia.
- 15 Termin „niezbędne wydatki” odsyła do RVG: podlegające zwrotowi wynagrodzenia adwokata określa się w prawie niemieckim zasadniczo na podstawie przepisów RVG i określonego w niej rozporządzenia o opłatach dla adwokatów. Koszty wyższe niż te określone w RVG nie są z reguły uznawane przez sądy za podlegające zwrotowi.
- 16 Według RVG opłaty, których adwokat może żądać od swojego klienta, zależą od wartości przedmiotu sprawy. Im wyższa jest wartość, tym wyższe są opłaty.
- 17 Zgodnie z orzecznictwem sądu najwyższego wartość przedmiotu sprawy dla roszczenia właściciela praw o zaniechanie naruszeń w odniesieniu do nowo powstałych filmów, muzyki lub płyt DVD wynosi co najmniej 10 000 EUR.
- 18 Jednakże § 97a ust. 3 zdanie czwarte UrhG ogranicza zasadniczo wartość przedmiotu sprawy stanowiącą podstawę do zwrotu kosztów do 1000 EUR w sytuacji, gdy osoba, do której jest skierowane wezwanie, jest (1) osobą fizyczną, która nie wykorzystuje chronionych utworów lub przedmiotów ochrony w swojej działalności gospodarczej lub samodzielnej działalności zawodowej i (2) która nie jest zobowiązana do zaniechania na podstawie wynikającego z umowy roszczenia osoby wysyłającej wezwanie, na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu ani postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia.
- 19 Ten górny limit wartości przedmiotu sporu ma zastosowanie wyłącznie w relacji między właścicielem praw a sprawcą naruszenia. Adwokat właściciela praw pobiera od niego opłatę za wyższą, rzeczywistą wartość przedmiotu sprawy.
- 20 Mogą przez to powstać znaczne różnice. W przypadku, w którym wartość przedmiotu sporu wynosi przykładowo 10 000 EUR, może to prowadzić do sytuacji, w której właściciel praw będzie musiał zapłacić adwokatowi wynagrodzenie w wysokości 745 EUR, powiększone ewentualnie o VAT, z czego jednak jedynie 124 EUR, powiększone ewentualnie o VAT, jest zwracane przez

sprawcę naruszenia. Prowadzi to do tego, że właściciel praw sam musi ponieść tę znaczną różnicę w wysokości 631 Euro.

- 21 Paragraf 97a ust. 3 zdanie czwarte UrhG zawiera wyjątek, zgodnie z którym górny limit może zostać zniesiony w indywidualnym przypadku, jeżeli określenie wartości przedmiotu sporu w wysokości 1000 EUR byłoby w danych okolicznościach „niesłuszne”.
- 22 W świetle dyrektywy 2004/48, dyrektywy 2001/29 i dyrektywy 2009/24 przepis ten wydaje się mieć zasadnicze znaczenie. Kwestia wpływu prawa Unii na interpretację tej klauzuli stanowi istotę niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 23 Sąd wskazuje, że podniesione tu kwestie pojawiają się w dużej liczbie prowadzonych przez sąd postępowań. Ponadto w orzecznictwie niemieckim istnieje szeroki wachlarz różniących się od siebie rozstrzygnięć. W związku z tym istotne jest wyjaśnienie tych kwestii przez Trybunał Sprawiedliwości.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 24 W pytaniu pierwszym sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy koszty adwokackie za sporządzenie wezwania są objęte pojęciem kosztów sądowych lub innych wydatków, o których mowa w art. 14 dyrektywy 2004/48, pojęciem odszkodowań, o których mowa w art. 13 tej dyrektywy, czy też w ogóle nie są regulowane przez tę dyrektywę.
- 25 W wyroku z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie *United Video Properties* (C-57/15, UE:C:2016:611) Trybunał dokonał wykładni art. 14 dyrektywy 2004/48 między innymi w odniesieniu do systemu stawek ryczałtowych.
- 26 Nie dokonał on wykładni dyrektywy 2004/48 w celu ustalenia, czy pozasądowe koszty adwokackie poniesione w celu dochodzenia roszczenia o zaniechanie wchodzi w zakres zastosowania art. 13 dyrektywy 2004/48, art. 14 dyrektywy 2004/48, czy też żadnego z tych przepisów.
- 27 Ponieważ sądy niemieckie doszły do rozbieżnych wniosków w tej kwestii, należy wyjaśnić tę kwestię wykładni w odniesieniu do dyrektywy w sprawie egzekwowania przez sąd Unii.

W przedmiocie pytania drugiego

- 28 W ramach drugiego pytania prejudycjalnego sąd odsyłający dąży do ustalenia, jakie wymogi prawa Unii mają zastosowanie do górnego limitu wartości przedmiotu sporu i wyjątku od tego limitu. W szczególności zwraca się z pytaniem, czy właściwe dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że także w przypadku naruszeń popełnianych przez osobę fizyczną, niedziałającą w celu gospodarczym czy zawodowym, należy co do zasady dokonać pełnego zwrotu

kosztów wezwania. Ponadto sąd chciałby wyjaśnić, czy, a jeśli tak, to jakie czynniki mogą prowadzić do niepełnego zwrotu kosztów.

- 29 W wyroku w sprawie *United Video Properties* (C-57/15) sąd Unii orzekł również w tej kwestii, a mianowicie, w jakim zakresie zwrot jedynie niewielkiej części kosztów związanych z wezwaniem jest zgodny z prawem Unii, w szczególności z art. 3 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 2004/48/WE. Trybunał orzekł między innymi, że uregulowanie, którego celem jest wykluczenie zwrotu nadmiernych kosztów, może być w pewnych okolicznościach uzasadnione.
- 30 Dla celów oceny niniejszej sprawy decydujące znaczenie ma jednak to, czy zasady wypracowane w tym wyroku mają zastosowanie również wtedy, gdy jako osoba, przeciwko której skierowane jest roszczenie, występuje osoba fizyczna, niedziałająca w celu gospodarczym czy zawodowym.
- 31 Na mocy przepisu § 97a ust. 3 zdanie czwarte UrhG ustawodawca niemiecki zmienił zasadę z art. 14 dyrektywy 2004/48 w wyjątek. Jeżeli strona, przeciwko której skierowane jest roszczenie, jest osobą fizyczną, to zgodnie z brzmieniem niemieckich przepisów pełny zwrot kosztów może nastąpić tylko wtedy, gdyby ograniczenie było niesłuszne.
- 32 Podobnie koncepcje orzecznictwa w Niemczech różnią się w kwestii wykładni zgodnej z dyrektywą wyjątku przewidzianego w § 97a ust. 3 zdanie czwarte UrhG. Zdaniem sądu odsyłającego z powyższego wynika, że niniejsza praktyka orzecznicza Trybunału nie wyjaśnia jeszcze wystarczająco sytuacji prawnej.